2016-06-21

Järnsparv

Järnsparv är en allmän häckfågel i hela Sverige, något sparsammare på Gotland och i nordligaste Lappland. Arten är knuten till områden med flerskiktad skog och buskrika marker och förekommer även i täta granplanteringar. Flyttfågel.

Ekologiska krav
Ekologiska krav
Järnsparven häckar i många olika typer av miljöer, som löv- och barrskog, buskage och dungar i jordbrukslandskapet, i fjällbjörkskog samt i södra Sverige i trädgårdar och parker. Gemensamt för samtliga miljöer är att det ska finnas ett tätt buskskikt. De tätaste förekomsterna finns i skogsmark med stort inslag av unga granar, till exempel granplanteringar och yngre granskog. Arten finns också i äldre skog (särskilt då lövskog) om kravet på ett välutvecklat buskskikt är uppfyllt. Den saknas i gles tallskog och tätheterna är normalt låga i områden med större slutna skogspartier. Ofta hittar man den i bryn mot öppen mark.
Järnsparven gynnas generellt av hyggen och planteringar av granskog, vilka ger bra miljöer under de första 15–20 åren. Reviren är relativt små, ofta i storleksordningen något eller några hektar. Boet byggs på marken i tät vegetation.

Utbredning och regionala skillnader
Järnsparv är utbredd över hela landet. Populationstätheterna är generellt lägre i norra Norrlands inland samt på Gotland.

Indikator på skyddsvärd skog
Saknar signalvärde för skyddsvärda skogsmiljöer.

Faktorer som missgynnar eller hotar arten
Järnsparven missgynnas när täta buskage avlägsnas i skogsmark, på hyggen och i kantzoner mot öppen mark, inte minst avsaknaden av funktionella bryn kan vara ett problem.

Behov av hänsyn – allmänt
I normalfallet är god miljöhänsyn tillräckligt. Järnsparven utnyttjar främst yngre skogsbestånd och gynnas generellt av hyggesbruk, men det går att med god hänsyn förbättra förutsättningarna för arten både under hyggesfasen och i uppväxande skog.

SKOGSSTYRELSEN

WWW.SKOGSSTYRELSEN.SE

Författare: Jonas Grahn, Martin Tjernberg och Mikael Svensson, ArtDatabanken.

Miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder
• Undvik förröjning inför gallring eller slutavverkning.
• Gynna lövträd, björk, al, sälg, rönn och andra lövträd vid röjning och gallring.
• Lämna hänsynsytor (gärna med yngre gran) vid avverkning.
• Lämna funktionella kantzoner av buskar och lövträd mot bäckar, sjöar, kulturmarker och liknande.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten
• Var rädd om bryn, buskage och ”ostädade” kanter både i jordbrukslandskapet och i skogen.

Områdesskydd och frivilliga avsättningar
Häckande järnsparv är inte i behov av områdesskydd eller frivilliga avsättningar.

Skogsvårdslagstiftningen
• Undvik skogsbruksåtgärder som kan skada hänsynskrävande miljöer, som t.ex. örtrika områden längs bäckar eller andra vattendrag, kärr och småvatten, områden vid källor eller källpåverkad mark, strand- och sumpskogar med naturskogskaraktär, äldre skog på uddar och öar, naturskogsrester, äldre trädbestånd med mycket hänglavar eller död ved, örtrika bestånd på kalkrika marker, äldre hassellundar, brynmiljöer, äldre skogsbeten samt igenvuxna hagmarker eller lövängar (SKSFS 7:17).
• Lämna funktionella skyddszoner med träd och buskar mot hänsynskrävande miljöer, som bäckar, raviner, myrar och sumpskogar, boträd (rovfågelsbon), kulturmiljöer m.m. (SKSFS 7:21).
• Lämna en skyddszon utmed sjöar, vattendrag, kulturmiljöer eller mot öppen jordbruksmark oplanterad eller planterad med löv (SKSFS 7:22).

Lästips
Artfakta för järnsparv. ArtDatabankens webbplats, http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/102990.

Populationsstorlek: 630 000 par

Populationsutveckling:
1980–2012: minskning 55 %
2001–2012: ökning 18 %

Rödlistestatus 2015: Livskraftig (LC)

Fågeldirektivets Bilaga 1: Nej

SKOGSSTYRELSEN

WWW.SKOGSSTYRELSEN.SE